

TÜRKMENLERİN BİR GÜCÜ OLMASINI İSTEMİYORLAR, BUNDAN KORKUYORLAR. ÇÜNKÜ OLURSA ARKASINDA TÜRKİYE DURACAĞAK.

Mehmed Ali Efendioğlu

Mehmed Ali Efendioğlu, 1968'de Musul'un Reşidiye bölgesinde doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini Musul'da tamamlayan Efendioğlu, 1991 yılında Musul Üniversitesi Fizik Bölümü'nden mezun olmuştur. 2003'ten sonra Irak Türkmen Cephesi bünyesinde Musul'da çalışmalara başlayan Efendioğlu, Irak Türkmen Cephesi Musul İl Başkanlığı ve Irak Türkmen Cephesi Yürütme Kurulu Üyeliği görevlerini yürütmektedir. Aynı zamanda Musul'daki Reşidiye Lisesi'nde öğretmenlik yapan Efendioğlu, IŞİD'in Musul'u işgal etmesinden sonra Musul'dan kaçmak zorunda kalmıştır. Efendioğlu, IŞİD sonrasında kaçmak zorunda kaldıkları Duhok vilayetinde açılan Irak Türkmen Cephesi Musul İl Başkanlığı bünyesinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Kısaca kendiniz tanıtabilir misiniz?

2009 yılından itibaren Irak Türkmen Cephesi Musul sorumlusuyum.

24 Mart 2016 tarihinde Irak Savunma Bakanlığı tarafından 'Fetih' adıyla başlatılan Musul operasyonu hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu operasyonun geleceği ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?

Fetih adıyla başlatılan Musul operasyonu, Mahmur'a yakın iki bölge olan Geyyara ve Şırgat'ta yürütülmektedir. Bu operasyonun neden yapıldığı sorusuna gelince, Musul operasyonuna dair önceden bir hazırlık yoktu. Ancak IŞİD'in birkaç defa Mahmur yakınlarında saldırıları oldu. Bu saldırılar sonucunda da birkaç asker şehit oldu. Bu yüzden, ABD, orada bulunan askeri birliklerle bir karar alarak, burada yer alan bir kampın roket saldırılarına karşı korunması amacıyla civar köylerin, kurtarılmasını istediler. Ardından harekete geçtiler ve orada bulunan 9 köyü IŞİD'in elinden aldılar.

Oradaki 9 köyde toplam IŞİD'li sayısı 20-25 arasındaydı. Köyler ele geçirildikten sonra bölge biraz sakinleşti. Fakat büyük bir operasyon

hala gündemde değil. Musul operasyonunun amacı IŞİD tarafından Mahmur kampına atılan roketleri ve saldırıları engellemek ve bu köylerin geri alınmasıydı.

İlerleyen zamanlarda Musul'un kurtarılmasına yönelik büyük bir operasyon yapılması düşünülüyor mu?

Erbil'de bulunan Amerikalı yetkililer ile görüştük. Kendilerinin yakın bir zamanda büyük bir operasyon düşünmediklerini ilettiler. Sebep olarak da, "böyle büyük bir operasyon için ne Irak ordusu ne de Irak'ın içinde bulunan silahlı güçler hazır" şeklinde bir açıklama yaptılar. Bizim Irak hükümetinden istediğimiz, Musul halkından 15,000 kişinin Haşdi Aşeriye (Aşiretler Topluluğu) adına Mahmur'a yerleştirilmesidir. Bu 15,000 kişinin içerisinde Musul halkından her kesimin yer alacağını söyledik. Türkmen, Hıristiyan, Yezidi, Arap ve Kürt. Fakat Bağdat hükümeti bu kampa, bu grupların yerleştirilmesi talebimizi kabul etmedi. Sadece Musul kimliği olanları bu kampın içine alacağız dedik, ama kabul etmediler.

Irak hükümetinin de bu konuyla ilgili bazı şartları var.

Bizler de bu şartları kabul etmiyoruz. Çünkü şartlarından bir tanesi, Haşdi Şaabi'nin de Mahmur'a yerleştirilmesiydi. Bizler Haşdi Şaabi'nin Musul'a girmesini istemiyoruz. Fakat Irak hükümeti bu konuda ısrar ediyor. Bu sorunlar hâlâ bir şekilde duruyor. 15,000 kişiyle ilgili bir karar da çıkmadı. Musul'da yapılacak geniş kapsamlı bir operasyon için en az 40,000 asker gerekmektedir. Şu an elimizde sadece Mahmur'da 3,000 civarında bir asker bulunmaktadır. Bölgede eski Musul Valisi Etil Nuceyfi'nin bir gücü var; 1,500 kişiden 2,000'ne çıkarılmış olan. Bir de 4,000 kişilik yerel polis gücü bulunmaktadır. Bunun dışında da gruplar var. Toplama bakıldığı zaman 12,000 kişi var ve bu 12,000 kişiyle Musul'u tamamen ele geçirmemiz mümkün değildir. Asker sayısını arttırmak istiyoruz. En azından 30,000 kişilik bir güce sahip olursak Musul'un kontrolünü ele geçirme ihtimalimiz daha gerçekçi olur. Fakat 30,000 altında bir güçle bunu başarmamız mümkün değildir.

Musul'un çevresi ne durumda? IŞİD'den kurtarıldı mı?

Şu an Musul'un çevresinde bulunan bazı ilçeler ve nahiyeler hala IŞİD'in kontrolü

altındadır. Şırgat, Geyyara, Hadar; bunlar büyük nahiyeler ve ilçelerdir. Hâlâ da IŞİD'in kontrolü altındadırlar. Ama bu Fetih operasyonunda ele geçirilen 9 köyün hepsi Şırgat ve Geyyara'ya ait olan küçük köylerdi. Kuzey tarafa baktığımızda, orası hep Peşmerge'nin kontrolü altındadır. Musul'a ait olan Bartilla, Hamdaniye, Karakuş nahiyeleri var. Telafer ve Tilkeyf ilçeleri var. Bunlar kuzeye yakın ilçe ve nahiyeler. Duhok'a yakınlar. Bunların hepsi IŞİD'in kontrolü altında şu an. IŞİD'le Peşmerge'nin arasında 3-5 km'lik bir mesafe var. Batı tarafına baktığımız zaman ise oradaki en büyük sorunumuz Rabia nahiyesidir. O nahiyenin de yarısı IŞİD'in elinde diğer yarısı Peşmerge'nin elinde. Bir de Şammar Arapları'nın Peşmergeyle birlikte hareket eden bir küçük gücü var.

Bizim orada yaşadığımız en büyük sorun PKK ve YPG'dir. Bunlar Sincar'dan Telafer'e doğru harekete geçti. Bu bizim o bölgede yaşadığımız en büyük sorun. Biz bunu Amerikalılarla da paylaştık. Biz bu iki grubu Sincar içinde kontrol edemiyoruz. "Ne siz ne de Peşmerge bu iki grubu Sincar içinden çıkartamıyor" dedik. Çünkü bu iki grup, "biz Irak hüküme-

Bizler Haşdi Şaabi'nin Musul'a girmesini istemiyoruz.

tinden emir gelmediği sürece buradan çıkmayacağız” diyor. İlerleyen günlerde Telafer’e yönelik olarak harekete geçmelerinden korkuyoruz. Bazı Şammar Arapları Irak hükümetiyle işbirliği yaptıkları zaman, Haşdi Şaabi adına katılıp, Sincar’da PYD ile işbirliği yapmıştır. Sıkıntı şu anda bu noktadadır. Bunlar bütün amaçlarını, bütün kaynaklarını Irak hükümetinden alıyorlar. Bağdat’tan edindiğimiz bilgiye göre, “eğer Haşdi Şaabi’nin Mahmur’a gitmesine izin vermezseniz, onların yaptıkları hareketleri destekleyeceğiz” diyor. Bu grup harekete geçtikten sonra, orada büyük sorun çıkacaktır. Yani belki de şu anda bu gücün karşısına duran sadece bir güç var, o da KDP’dir. KDP’nin de ne kadar bunların karşısında dur-

duğu tartışılır. Gücü mü var ki bunların karşısında dursun? Sincar’da hem Irak hükümet gücü var hem PKK’nın hem PYD’nin gücü var. Barzani, Sincar’da Kürt – Kürt savaşı çıkmasını istemediğini açıkça TV’de de söylemiştir.

Musul’da IŞİD işgali altında yaşayan halkın durumu nasıl, onların hakkında bir bilginiz var mı? IŞİD’in uygulamaları yerel halk üzerinde nasıl etkiler yaratıyor?

Biz devamlı temastayız. Musul’dakilerle telefonla konuşuyoruz. Yani bir an önce IŞİD’den kurtulsunlar istiyoruz ama bir şey yapamıyorlar. “Yaşıyoruz ama IŞİD ile alakalı konuşamıyoruz” diyorlar. Ama halk orada IŞİD’i iste-

miyor. Orada Herkes IŞİD'e karşıdır. Çünkü IŞİD'in yaptığı işler hiç kimsenin hoşuna gitmiyor.

Şu an Musul'daki Türkmenlerin durumu nasıl, yani onlar nasıl yaşıyorlar ve IŞİD'den nasıl etkileniyorlar?

En son olarak, Türkmenlerin en çok olduğu yer Telafer'di. Maalesef onlar da IŞİD geldikten sonra göç ettiler. Musul içinde kaldıkları zaman, diğer gruplara karıştılar. Farklı yerlerden gelenler de oldu bölgeye. Sünniler de orada fazlaştı. Türkmenler azaldılar. Kürtler azaldılar. Hıristiyanlar sığır düştüler. Yani orda bir Türkmen adı var, ama eskisi gibi yok. Türkmenlerin durumu tabii ki, bildiğiniz gibi eskiden de çok iyi değildi ama IŞİD geldikten sonra bütün ticaretleri durdu, işleri durdu, durumları iyi değil.

IŞİD'in Musul'u ele geçirmesinden itibaren Musul'da bulunan Türkmenler hangi bölgelere göç ettiler? Şu an hangi bölgelerde, sayıları ne kadar ve durumları nasıl?

Şöyle söyleyeyim, bizim Musul merkezden hemen sonra köylerimiz var. Bunların yüzde yüzü göç etti. Nereye göç ettiler? Göç edenlerin % 95'i güneye göç ettiler.

%4'ü Kürdistan bölgesine %1'i Türkiye'ye geldi. Diğer Türkmenler, Sünni olanlar nereye gittiler? Tabii ki Kürt bölgesine gitmediler, Türkiye'ye geldiler. 51,000 civarında. 51,000'i buraya gelse 51,000'i de güneye gitse, Telafer boşalır.

Diğer bölgelere gelince, mesela Karakoyun Köyü var. Buradaki bütün Şiilerin yarısı Kürt bölgesine göçtü, yarısı güneye gitti. Sünnilerin de yarısı Türkiye'ye geldi, yarısı orada kaldı. Reşidiye'deki Türkmenler de aynı şekilde. Yarısından çoğu Kürt bölgesine geldi. Bir kısmı Telafer'e geldi. Bu köylülerin hepsi güneye gittiler. Yani şimdi ben hep söylüyorum bizim durumumuz da Hristiyanların durumuna benzemesin. Çünkü 1980'lerde Hristiyanların kokusu Irak'ta vardı. Nereye gitseniz onları görürdünüz. Bütün ilçelerde. Şu anda toplasanız 1-2 Hristiyan aile var. Yani, Türkmenler olarak korktuğumuz bizim de bu hale gelmemizdir.

Hiç Musul'a geri dönen oldu mu bu süreçte?

Dönen olmadı. Ama Kürt bölgesinde bazı Türkmenleri gözaltına aldılar. Çünkü onlara "sizin IŞİD'le irtibatınız var" dendi.

Yaşadığımız en büyük sorun PKK ve YPG'dir. Bunlar Sincar'dan Telafer'e doğru harekete geçti. Biz bunu Amerikalılarla da paylaştık. Biz bu iki grubu Sincar içinde kontrol edemiyoruz.

Biraz önce operasyona katılacak güçler hakkında bir şey söylemişsiniz. Irak ordusu, Peşmerge, Haşdi Şaabi, bu güçlerin katılımıyla alakalı bir tartışma söz konusu. Siz Türkmenler olarak bu operasyonda yer almak istiyorsunuz. Peki, bu operasyonda yer alırsanız nasıl bir pozisyonunuz olacak? Ne kadar Türkmen savaşçının olmasını istiyorsunuz?

Geleceğe dair bir korkumuz var. Bunun için, halkımı-

zın coğrafyasını korumak için, Türkmen köylerine dönmek için, orada bir güç yaratmaya çalışıyoruz. Çünkü milletimiz bizim bunları istiyor. Eğer Haşdi Şaabi geçse oraya, biz bölgeye dönemeyiz. Çünkü onlar yüzünden çektiğimiz sıkıntı IŞİD'den daha fazlaydı, yani iki taraftan da zarar gördük. Orada Türkmen bölgelerini biz kurarsak, dönmemize imkân olur. 15,000 kişilik bu güç kurulsaydı iyi olacak ama bu güne kadar Irak hükümeti bu

gücün kurulmasına izin vermedi.

Musul IŞİD'den temizlendi diyelim. Bir operasyon yapıldı tamamıyla temizlendi. Musul'un geleceği için bir plan var mı? Irak hükümeti ya da Musul yönetimi bu konuda neler düşünüyor?

Musul yönetimi son haftalarda bir kongre yaptı Erbil'de. Musul'un kurtuluşundan sonra ne yaparız şeklinde? Orada komisyonlar kuruldu. Sivil toplum örgütleri, hepsi bütün teşkilatlar hazırlandı. Bu komisyonlar kuruldu. Sivil toplum örgütleri, hepsi bütün teşkilatlar hazırlandı. Bu komisyonlar Musul kurtulduktan sonra çalışmaya hazır. Musul vilayet meclisinin içinden çıktı bunlar. Yani bunun yanında da kimleri aldılar? İşte operasyon komuta başkanını, polisi aldılar. Meclis üyelerini aldılar. Bir de sivil toplum örgütlerini. Yani bunlar şu anda hazırlıklarını yapıyorlar, yarın Musul kurtulunca bunlar Musul'da olacak.

Yani, o zaman, Musul'un geleceği için Musul yönetimi bir şeyler yapıyor. Bu konuyla ilgili Irak hükümeti bir şey yapıyor mu?

Irak hükümetinin bir planı yok. Bu konuda sadece Musul'u nasıl eline geçirebileceğini düşünüyor. Haşdi Şaabi girsin, PKK girsin, kontrolden çıkmasın. Sadece bu-

nu düşünüyor. Diğer şeyleri düşünmüyor. Yani biz Irak hükümetinden de göç ettikten sonra hiçbir şey görmedik. Sadece bu göçmenlere bir defa 800 dolar verdiler. Bu parayla ne yapabilirsiniz? Allah razı olsun, Türkiye Cumhuriyeti olmasaydı açlıktan ölürdük.

Geçtiğimiz günlerde yine Tuzhurmatu'da çok tatsız bir olay yaşandı. IŞİD'in kimyasal silahla saldırısı meydana geldi ve bu saldırı sırasında birçok vatandaşa zarar gördü. Peki, bu saldırı hakkında ne düşünüyorsunuz? Böyle bir saldırıyı IŞİD diğer Türkmen bölgelerinde de gerçekleştirebilir mi?

Ben her zaman söylüyorum en büyük zararı gören, bu olaylarda hep Türkmenlerdir. Şiiiler de Sünniler de zarar gördüler. IŞİD kimyasal bombalarını neden bizim bölgelerimize atıyor? Kontrollerinde bulunan Arap bölgelerinde hiçbir şey yapmadılar. Sadece bizim Türkmen bölgelerimize yapıyorlar. İlk defa 600 küsur civarında insanımız zarar gördü. Bir kaç tanesi de öldü. Belki de IŞİD'in saldırmasının 'bir güç gelsin burayı kontrol etsin' şeklinde bir amacı olabilir? Ve aynen böyle de oldu. Ebu Fadıl Abbas Ordusu Bağdat'tan geldi, buraya girdi,.

Bazı Şammar Arapları Irak hükümetiyle işbirliği yaptıkları zaman, Haşdi Şaabi adına katılıp, Sincar'da PYD ile işbirliği yapmıştır.

Ramadi'de Amerikalılar dediler ki, "biz Ramadi halkından 10,000 tane asker istedik." Ramadi halkından 10,000 asker aldılar. Operasyon başlayınca 140,000 kişilik Haşdi Şaabi gücü girdi. Ramadi de onların (Amerikalıların) kontrolünden çıktı. "Ya siz destekliyorsunuz bu planı ya da işin kontrolü elinizden çıktı" dedik ama onlar "yok elimizden çıkmadı" dediler. "140,000 kişilik Haşdi Şaabi gücü nasıl sizin haberiniz olmadan gelir?" dedik. Selahaddin'de de aynı şekilde yaptılar, bugün de Kerkük'te aynısını yapıyorlar, yarın da aynısını Musul'da yaparlar.

Aynı tehlikeyi diğer Türkmen bölgelerinde de görebilirsiniz, diyorsunuz?

Evet.

Bunlar biraz planlı.

Hepsi planlı. Bilerek yapıyor bunlar.

Tabi bir de uzun zamandır Beşir köyünün ele geçirilememesi, oraya bir operasyon yapılamaması nedeniyle, Türkmenlerin özellikle bu konuda hem Irak hükümetinden hem uluslararası komisyondan bir istekleri, bir arzuları var. Beşir'e bir operasyon düzenlesin, çünkü Tuzhurmatu düşerse Kerkük büyük bir tehlikenin altına girecek. Sadece Kerkük değil, buraya yakın bölgeler de IŞİD tehlikesi ile karşı karşıya kalacaklar. Peki, siz Beşir'e olan operasyonla ilgili Irak hükümetinin ya da uluslararası koalisyonun bir

şey yapacağını düşünüyor musunuz?

Yok. Yani şöyle söyleyeyim, Kerkük'te bizim vali kim? Necmettin Kerim. Necmettin Kerim KYB'nin adamı. KYB'nin projesinin görünmeyen adamıdır. Kerim bir de İran'ın projesinin görünmeyen adamıdır. Biz Kerkük'te sadece 50 tane askeri bir köye götürdük, o köyü korusunlar diye. Ancak, o 50 tane asker adeta bir nükleer bomba gibi etki yarattı. Onları vali araştırıyor, "ne yapıyorsunuz, burada size kim silah verdi?" gibi sorular soruyorlar. Öbür taraftan Peşmerge sıkıştırıyor, aynı şekilde Haşdi Şaabi sıkıştırıyor. "Siz burada ne yapıyorsunuz? Size kim talimat verdi?" diye.

Tabi göneyden binlerce gelenlere, Beşir'in etrafında duranlara kimse bir şey demiyor. Ben son olarak bu durumu çok araştırdım, Irak Türkmen Cephesi Başkanı Erşat Salih beyle de görüştüm. Kerim Beyle de görüştük, ama o bir Irak hükümetinden bir de İran hükümetinden muvafakat istedi. "Irak hükümetinden getirebiliriz ama İran hükümetinden nasıl getirebiliriz?" dedim. "Bilmem, sen araştır" dedi. Yani şu İran'ın Kerkük'teki etkisi, Türkiye'nin Kerkük'teki etkisinden çoktur. KYB'nin de

etkisi çoktur. Onlar da zaten İran'ın sözünden çıkmazlar.

Biliyorsunuz Telafer en büyük ilçelerden biri ve orası IŞİD'in elinde. Burası Türkmen yerleşim yeri ve buranın kurtulması ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Burayla ilgili ne gibi gelişmeler olabilir ilerleyen günlerde?

Geçen ay yine konuştum bu konuya dair. "Telafer elden gidiyor" dedim. Eskiden gitmişti, bugünlerde yine gidiyor. "Nasil gidiyor?" dediler. Musul Vilayet Meclisi, "Haşdi Şaabi Musul'a giremez" diye karar aldı dedim. Ama, "ben Telafer'i kontrol altına alacağım. O benim işim, kimsenin işi değil. Onun da tek yolu var, o da dediğim yol" dedi. Yani Sincar'daki Haşdi Şaabi oradaki PKK'yı devreye sokacaktı, onlar da direkt aralarına karışacaklardı.

Amerikalılar bu konuya dair orada bir kamp açmayı düşündüler. 15,000 tanenin 5,000 tanesini oraya sokarız dedik. Eğer orada, Telafer'in yakınlarında Türkmenler de olsalar, onları da oraya sokarız. Peki dedim, Haşdi Şaabi oradayken, onlar izin vermez. Orada bir oyun çıkarmak istiyorlar. İzin vermezse çıkarın onları. Onlar ne yapıyorlar orada? Zaten hazırlanmışlardır. Yani onlar yarın, öbür gün Te-

Halk Musul'da IŞİD'i istemiyor. Orada herkes IŞİD'e karşıdır. Çünkü IŞİD'in yaptığı işler hiç kimsenin hoşuna gitmiyor.

lafer'e saldırı yapabilirler. "Yok, böyle yapamaz" onlar harekete geçerse biz de harekete geçerez" dedi Amerikalılar. O zaman "bakın, biz burada 10 yıldır sabrediyoruz. Türkmenler olarak 10 yıldır kan döküyoruz. Biz de kafamızdaki planı harekete geçiririz" dedim. "Ne yaparsınız?" dedi Amerikalılar? "O zaman, siz bu listeleri hazırlayın bize getirin biz sokarız bu 15,000 tanenin içine. 15,000 girsin Telafer'e orada dursun" dedim. Ben güvenmiyorum onlara, çünkü onlar Türkmenlerin bir gücü olmasını istemiyorlar, bundan korkuyorlar. Çünkü, olursa arkasında Türkiye duracak. Türkiye destekleyecek. Burada Irak hükümetinin rolü az olacak. Orada Haşdi Şaabi'nin rolü az olacak çünkü. Burada PKK ve PYD'nin rolü azalacak. Türkmenlerle alakalı doğ-

ru düzgün bir projesi olduğunu sanıyorum.

Yani Telafer'de de Türkmen varlığını artık bu sayede yavaş yavaş silmeye çalışıyorlar diyebiliriz, kısa ve öz olarak. Peki, Türkmenleri IŞİD sonrası siyasette neler bekliyor? Türkmenlerin nasıl bir geleceği olacak bu süreçte? Daha mı kötü şeyler bekliyor yoksa daha iyi şeyler mi olacak?

Eğer söylediğim şekilde, bu söylediğim güç oluşturulursa, Türkmenlerin kaderi gelecekte daha iyi olur. Eğer güç olmazsa yine gelse Bağdat'tan biri, köyü kursa kimse dönmez.

Bir de güven meselesi var. Kimse kimseye güvenmiyor. Güvenmiyorlar birinin gelip Bağdat'tan Türkmen bölgelerini kuracağına. Gelsin Peşmerge Kürtler korusun.

Hiç kimseye güvenmiyorlar. Türkmen varsa bölgede ben varım diyorlar. Türkmen gücü varsa bölgede ben de varım. Türkmen gücü yoksa ben de yokum. Çok geç kalındı bu iş için. Ben 2005'ten beri bunu bağıra çağıra her yerde söyledim. Bir gücümüz, bir kontrolümüz olsun diye, kimse dinlemedi.

Bu güç verilecek mi Türkmenlere? Yani Türkmenlerin kendilerine ait askeri bir silahlı gücünün olmasına izin verilecek mi?

Peşmerge Bakanlığı'ndan çıkan ruhsat, şu an Türkmen gücüne izin vermiş durumda. Şu an bizde izin var. Lideri de Türkmen olsun. Ama resmen nereye bağlı olursun, Peşmerge Bakanlığı'na. Şu anda biz karar vermiyoruz. Bu taraftan karar çıkar çıkmaz, bunu Amerikalılar bize söylediler. Biz "2,000 tane isim veririz sana. 2,000 tane ismimiz Bağdat'a gider" dedik. Onlar ne söylediler? "Yok, verin isimleri Peşmergeye, onlar kabul ederlerse, biz bunları Bağdat'a göndeririz. Bu iki noktada size destek oluruz" dediler. İkisi olmazsa, Irak hükümeti bu Mahmur'daki 15,000 isme onay vermezse, 500 kişilik gücümüz mecburen peşmergenin içerisine girmek zorunda kalacak. Yani Irak içinde belki bir Sünni bölgesi ayrıca ortalığa çıkıyor.

Zaten Arap Sünni liderleri de bunu istiyor, kabul ediyorlar. Yarın bizim bu gücümüz Peşmerge'nin içinde olursa, bu güç Türkmen bölgelerinde görev yapmayacaktır. Çünkü Peşmerge'nin görev sahası belli. Peki, Türkmen bölgesinde ne olacak? Türkmen bölgelerinde kim yaşayacak? Arap Sünniler yaşayacaklar; o zaman tamamen kaybederiz. Ondan dolayı, şu zamana kadar biz karar vermedik. Peşmerge içinde gücümüz illaki olsun. Çünkü orada, yüzde yüz Musul halkı da Musul içine harekete devam edecekti, oradaki köylerimiz ve bölgelerimiz kontrol altına geçecekti.

Bu yüzden de IŞİD sonrası Türkmenlerin geleceğinden bahsedebilmemiz için bir gücün olması gerekiyor. Buradan tamamıyla bunu anlıyoruz, bir güç varsa o da Türkmen gücü. Türkmenlerin daha çok söz sahibi olacağına canı gönülden inanıyoruz. Bu göçmenlerin şu an net bir sayısı var mı? Ne kadar göçmen Türkmen bulunmaktadır?

En büyük Türkmen ilçesi Telafer'de 330,000'lik bir nüfus var. Irak'ın içerisinde 300,000 yerinden edilmiş insan var. Türkiye'de ya da başka yerlerde olanlar. Göç eden bütün Türkmenlerin sayısı 350,000 civarında. Bunların

1980'lerde Hristiyanların kokusu Irak'ta vardı. Nereye gitseniz onları görürdünüz. Bütün ilçelerde. Şu anda toplasanız birkaç Hristiyan aile var. Yani, Türkmenler olarak korktuğumuz bizimde bu hale gelmemizdir.

50,000'i Türkiye'de. Diğerleri de Necef, Kerbela civarında.

Kerkük'te var mı?

Kerkük'te bir kampımız var. Kampın içinde 400 ailemiz var. Dışında 1,600 ailemiz var. Erbil'de 400-500 ailemiz var. Süleymaniye'de 1,200 ailemiz var. Göç edenlerin çoğu, Türkiye'ye göç etti.

Türkiye'de nerede olduklarını biliyor musunuz? Hangi şehirlere geldiklerini biliyor musunuz?

Türkiye'de en çok Ankara'da, Mersin, Kırşehir, Amasya'dalar. Amasya'da 20-25 ailemiz var. 325 aile Kırşehir'de var. Gaziantep'te İslâhiye kampında 9,000 tane var. Diğer bölgelerde 15-20 şeklinde var. Daha çok Ankara'da yaşıyorlar.

Görüşme imkânınız oluyor mu buradaki ailelerle?

Toplantımız vardı burada, Ankara'da. Her vilayetten bir kişi çağırılmıştık. Onların sıkıntılarını, dertlerini dinledik ve sayılarını aldık. Ne kadar olduklarını öğrendik. Bayağı sıkıntıları var idi. Herkes kendi vilayetinde kaç kişi bulunduğunu da belirtti.

Irak'taki ailelerle iletişiminiz nasıl? Mesela, göçmen ailelere ulaşabiliyor musunuz? Güneydeki ailelere, Türkmen ailelere ulaşabiliyor musunuz, onlardan haber alabiliyor musunuz? Yoksa daha çok Kerkük'teki ve kuzey bölgesindeki ailelere mi daha rahat ulaşabiliyorsunuz?

Ben şöyle söyleyeyim. Bizim Zaho'da bir kampımız

var, orada 620 ailemiz var. Orada bir ilkokulumuz var. Okuma yazma merkezimiz de var. Zaho'nun içinde 600 ailemiz var. Duhok içinde 1,000 ailemiz var. Güneydeki ailelerle ilgili, bizim orada bir ITC sorumlumuz var. Diğer Türkmenlerimiz Bağdat'ta, Kerbalâ'da, onlarla devamlı temastayız.

O zaman şu an Türkmen göçmenlerle konuştuğunuzda geri dönmek istiyorlar mı?

Hepsi geri dönmek istiyor.

Bu mümkün mü sizce, geri dönebilecekler mi?

Geri dönmeleri biraz zor gözüküyor. Bunlar geri dönmekseler sayımız biraz düşer Musul'da, ama dönecek olanlar da bizim istediğimiz şekilde dönsünler. Başkalarının planlarına göre geri dönmeler. Sayımız az olsun ama başka yollara gitmesinler yeter ki.

Şu an Türkmen göçmenler için neler yapıyor Mehmed Bey? Yardımlar açısından? Siz tabii ki de ITC olarak sürekli koordinasyon halindesiniz.

Tabii, biz orada bütün ailelerle temastayız. Listeler var elimizde. Her ailenin başında olan kişinin ismi var, telefon numarası var, oturduğu yerlerin adresi var. Orada bir ko-

misyonumuz var, o komisyonu her zaman o telefonla arıyorlar. Onları arıyorlar, sıkıntıları bir bir o şekilde çözüyorlar.

“Geçen günlerde 15 aile hakkında, ‘ya Bağdat’a gitsinler, ya da Türkiye’ye gitsinler’ diye karar çıkarmıştı güvenlik yetkilileri. Biz onlar için güvenlik yetkilileri ile temasa geçtik. “Bu ailelerin bir sorunu yok, Biz ITC olarak onlara kefiliz, eğer bir sorun çıkarsa sorumlusu biziz” dedik. Muhatablarımız, “tamam siz bunlara kefilisiniz” dedi.

Hastası olanların, maddi durumu zayıf olanların, biz hepsinin yanındayız. Listeler var yanımızda. Yarın bugün bu listeler çıkar ve neler yaptıklarımız çıkar. Tek tek her aile yani. Geçen günlerde iki kız, sağlık durumları çok kötüydü, müracaat ettiler hastaneye. Hastane onlara ameliyat için bir ay sonraya gün verdi. Doktor “bir ay kalsalar ölürlər. Özel bir hastanede tedavi olsunlar” dedi. Hemen onları aldık özel hastanede tedavilerini yaptık. Yani biz hem kampı ziyaret ediyoruz haftada iki kere üç kere hem de oradaki ailelerle telefonla temastayız. Komisyonlarda bize haber getiriyorlar.

Yani bütün kamplarla aslında birebir iletişim halindesiniz. Kerkük'tekiyle Duhok'takiyle iletişim ha-

Geleceğe dair bir korkumuz var. Bunun için, halkımızın coğrafyasını korumak için, Türkmen köylerine dönmek için, orada bir güç yaratmaya çalışıyoruz.

lindesiniz. Peki, IŞİD'in elinde hiç Türkmen var mı? Türkmen kadınlar var mı? Erşad Bey'in bu konuda daha önceden söylediği şeyler vardı. Hatta geçtiğimiz günlerde de bu konuyla ilgili bir açıklama yapmıştı. Şu an IŞİD'in elinde Türkmen var mı ya da kadın var mı?

Var.

Bunların akıbeti nedir ve sayıları ne kadar?

Yani, Türkmenler olarak bizim bir hürriyet meselemiz var. Bu konuları hep dile getirmek istemiyoruz. Biz Yezidiler gibi yapmadık. Yezidiler her toplantıda bu konuyla ilgili, işte "hanımlarımız kızlarımız gitti" şeklinde konuştular. Ama biz Türkmenler olarak bunları söylemedik. Bugün 72

Türkmen çocuk IŞİD'in elindedir. Yaşları 10-15 arasında. Bunların hepsi IŞİD'in elindedir. Yaklaşık 50 Türkmen kadını da IŞİD'in elinde.

Herhalde tam olarak akıbetleri hakkında çok net bir bilginiz yok?

Yok.

Son olarak, Türkmenler olarak Türkiye'den beklentileriniz nelerdir?

Türkiye bizim vatanımızdır. Allah razı olsun, Türkiye Cumhuriyeti olmasa biz neler yapardık nerelere giderdik? Biz her zaman, ne zaman ödeyebileceğimiz borcumuzu diyoruz? Bu bizim boynumuzun borcudur, diyoruz. Bugün coğrafyamızı kaybediyoruz. Coğrafyası olmayan insan olmaz.

3,5 milyon Türkümüz var Almanya'da ama coğrafyamız yok. Bu yüzden rakam olarak sayılmıyorlar. Őu anda 100,000 den fazla Türkmen var güneyde. Coğrafyaları yok, sayılmıyorlar. 5 yıl sonra 10 yıl sonra bu çocukların hepsi Arap okullarına gidecekler, Arap olacaklar. En başından

beri tamamen zarar gören bu konuda biziz. Hem coğrafyamızı hem insanlarımızı kaybediyoruz. Arap ve Sünniler başka yerlerden geldiklerinde kimliklerini kaybetmiyorlar, biz kaybediyoruz. Bu konuda da Türkiye'den destek istiyoruz.

Türkiye bizim vatanımızdır. Allah razı olsun, Türkiye Cumhuriyeti olmasa biz neler yapardık nerelere giderdik? Biz her zaman, "borcumuzu ne zaman ödeyebileceğiz" diyoruz.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelere doğrudan yansıtabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesıyla gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

©Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM’a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM’ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

ORSAM

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr